

عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیل دانش‌آموزان هنرستان‌های کشاورزی استان البرز

عباس نوروزی^۱، سید داوود حاجی میررحیمی^۲، حسن سبزه علی توران پشتی^۳

۱- دانشیار مرکز آموزش عالی امام خمینی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران

۳- عضو مرکز آموزش عالی امام خمینی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران

چکیده

جامعه دانش‌آموزی را باید بزرگ‌ترین سرمایه یک کشور قلمداد کرد. از جمله مهم‌ترین انتخاب‌های دانش‌آموزان در پایان دوره اول متوسطه، انتخاب رشته تحصیلی برای ادامه تحصیل در دوره دوم متوسطه است. این پژوهش با هدف بررسی عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان رشته‌های کشاورزی هنرستان‌های کاردانش استان البرز در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ انجام شد. جامعه آماری تحقیق همه‌ی دانش‌آموزان رشته‌های یادشده در استان البرز بودند (۱۲۷ نفر) که مورد سرشماری قرار گرفتند. در این تحقیق انگیزه تحصیلی بر پایه نظریه خودتعیین‌کنندگی مورد سنجش قرار گرفت. روش تحقیق علی-ارتباطی بود. ابزار گردآوری داده‌های تحقیق پرسشنامه بود. برای اندازه‌گیری متغیر وابسته تحقیق (انگیزه تحصیلی) از مقیاس والرند و بیسونت به شمار ۲۸ گویه استفاده شد. تحلیل داده‌های گردآوری شده با استفاده از مدل‌سازی معادله‌های ساختاری انجام شد. نتایج نشان داد خودپنداره تحصیلی با ضریب ۰/۲۲، علاقه به رشته تحصیلی با ضریب ۰/۲۴۵ و نگرش نسبت به ادامه تحصیل با ضریب ۰/۲۹۴ تأثیر مثبت و معنی‌داری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان داشتند. در مجموع این سه متغیر ۴۱/۲ درصد از واریانس متغیر وابسته را پیش‌بینی می‌کردند. اعمال مصاحبه از سوی مرکزهای آموزش جهاد کشاورزی به منظور انتخاب بانگیزه‌ترین دانش‌آموزان برای ادامه تحصیل در رشته‌های کشاورزی از جمله پیشنهادهای این تحقیق است.

نمایه واژگان: انگیزه تحصیلی، هنرستان کشاورزی، دانش‌آموز.

نویسنده مسئول: عباس نوروزی

رایانامه: anorozi66@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۸

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

مقدمه

جامعه دانش‌آموزی را باید بزرگ‌ترین سرمایه یک کشور قلمداد کرد. زیرا این جامعه می‌تواند با بهره‌گیری از نیروی جوان و علم و مهارت آموخته شده پیشرفت و رشد آینده کشور را تضمین کند. از جمله مهم‌ترین انتخاب‌های دانش‌آموزان در پایان دوره اول متوسطه، به عنوان بخش عمده‌ای از جمعیت دانش‌آموزی کشور، انتخاب رشته تحصیلی برای ادامه تحصیل در دوره دوم متوسطه است. از سوی دیگر، عملکرد آموزش و پرورش به عنوان یک نظام آموزشی بر مبنای عملکرد دانش‌آموزان به عنوان خروجی این نظام ارزیابی می‌شود.

در ارتباط با دانش‌آموزان و در نظام آموزشی محققان از متغیرهای روان‌شناسی مختلفی به عنوان تبیین‌کننده‌های یادگیری آموزشی و پیشرفت تحصیلی نام می‌برند که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت هستند از: خودکارآمدی تحصیلی، عزت نفس، هوش هیجانی، خودپنداره تحصیلی، سبک‌های یادگیری، انگیزه پیشرفت، و انگیزه تحصیلی (بیانی، ۱۳۹۶).

در میان این عامل‌ها و از نگاه روان‌شناسان و آموزگاران، انگیزه از جمله مفهومی‌های کلیدی است که برای توضیح سطوح مختلف عملکرد به کار می‌رود. درجه اهمیت انگیزه در فعالیتهای آموزشی تا جایی است که راش^۲ انگیزه را عالی‌ترین شاهراه یادگیری می‌داند. به این معنا که هرچه انگیزه فرد برای آموختن و تحصیل بیشتر باشد، وی فعالیت و رنج بیشتری را برای رسیدن به هدف متحمل خواهد شد (مولوی و همکاران، ۱۳۸۶). هنگامی که نظام آموزشی مسئله‌هایی همچون افت تحصیلی بروز می‌کند از انگیزه یادگیرنده به عنوان یکی از علت‌های مهم آن یاد می‌شود (رشید و همکاران، ۱۳۹۱).

انگیزه به عنوان یک سازه مهم در رشد و عملکرد دانش‌آموزان مورد توجه بوده و بر اهمیت آن تأکید شده است (راف و باس^۳، ۲۰۱۴). به تعبیر سیف (۱۳۹۶)

بارها دانش‌آموزانی را دیده‌ایم که از لحاظ توانایی‌های یادگیری در سطح‌هایی نزدیک به هم هستند، اما، در پیشرفت تحصیلی تفاوت‌های زیادی با یکدیگر دارند، این تفاوت‌ها نه تنها در یادگیری درس‌های آموزشی که در فعالیت‌های غیرتحصیلی هم به چشم می‌خورد. این جنبه از رفتار آدمی به حوزه انگیزه مربوط می‌شود. بنابراین، انگیزه خصیصه مهمی است که همه فعالیت‌های دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

انگیزه تحصیلی از جمله انواع انگیزه بوده و از مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر عملکرد مدرسه و یادگیری آموزشی است، به طوری که نبود آن در دانش‌آموزان عملکرد مرکزهای آموزشی را تا حد زیادی تحت تأثیر قرار می‌دهد (مورر^۴ و همکاران، ۲۰۱۳). اگرچه دانش‌آموزان ممکن است به طور یکسان برای انجام یک تکلیف برانگیخته باشند، اما، منبع انگیزه آنان می‌تواند متفاوت باشد.

اهمیت انگیزه تحصیلی در بهبود عملکرد نظام‌های آموزشی تا به آن‌جا مطرح است که دانش‌آموزانی که انگیزه تحصیلی بالایی دارند، فعالیت‌های بیشتری را می‌پذیرند، تکلیف‌های بیشتری را انجام می‌دهند، و موفقیت بیشتری را کسب می‌کنند. افزون بر این، در صورت برخورداری فراگیران از انگیزه کافی فرآیند ارتباط آسانگری شده، مطالب آموزشی روان‌تر گشته، اضطراب کاهش یافته و خلاقیت و یادگیری نمود می‌یابد (خانی چلکاسری و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین، دانش‌آموزانی که دارای انگیزه تحصیلی بالاتری هستند، در زمینه هدایت مسیر شغلی خود عملکرد مطلوب‌تری را از خود نشان می‌دهند (باندر^۵، ۲۰۱۷). در مقابل افراد دارای انگیزه تحصیلی پایین‌تر عزت نفس کمتر، پشتکار و تلاش کمتر، افسردگی بیشتر و شادکامی کمتری هستند (محمدی و همکاران، ۱۴۰۰). بی‌انگیزگی دانش‌آموزان نسبت به تحصیل گذشته از افت تحصیلی و هدررفت منابع‌های

برای انجام یک فعالیت نه انگیزه درونی دارد و نه انگیزه بیرونی، مانند دانش‌آموزی که ترک تحصیل می‌کند. از آن جایی که انگیزه نقش تعیین‌کننده‌ای در بروندهای شناختی، رفتاری و عاطفی دانش‌آموزان دارد، از جمله حوزه‌های مورد علاقه پژوهشگران تعلیم و تربیت شناخت و اندازه‌گیری انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان و عامل‌های همبسته با آن بوده است. از آن جایی که آموزش فنی و حرفه‌ای موجد سرمایه اختصاصی است و فراگیران این دسته از آموزش‌ها به جهت برخورداری از مهارت از شانس بیشتری برای دستیابی به فرصت‌های شغلی برخوردار هستند، در بیشتر کشورهای جهان در کنار مقطع‌های تحصیلی آموزش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای نیز مورد توجه بوده است (افشارزاده و همکاران، ۱۴۰۲). به‌رغم اهمیت هنرستان‌های کاردانش به عنوان یکی از مراکزهای مهم مهارت‌آموزی در نظام آموزش متوسطه، برخی شواهد گویای موفق نبودن این هنرستان‌ها در جذب و نگهداشت دانش‌آموزان در این حوزه است (اصغری و هاشمی، ۱۳۹۹). یکی از رشته‌های شناخته شده در هنرستان‌های کاردانش، کشاورزی است. نظر به جایگاه بخش کشاورزی در تامین امنیت غذایی کشور و لزوم وجود نیروی انسانی ماهر و نیمه ماهر در این بخش، می‌توان به اهمیت رشته‌های تحصیلی کشاورزی در هنرستان‌های کاردانش برای ورود نوجوانان علاقه‌مند به تحصیل در رشته‌های یادشده پی برد.

با توجه به اهمیت و نقش تعیین‌کننده انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان بر بروندهای تحصیلی آنان این پرسش مطرح می‌شود که چگونه می‌توانیم انگیزه تحصیلی افراد یادشده را افزایش دهیم. به عبارت دیگر، با شناخت عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان تا حدی می‌توان رفتار آنان را پیش‌بینی کرده و با دخالت در عامل‌های اثرگذار میزان انگیزه تحصیلی آنان را افزایش داد. بدیهی است که سرمایه‌گذاری صورت گرفته

مادی کشور، موجب دلسردی و ناامیدی دانش‌آموزان شده و زمینه بروز و گسترش ناهنجاری‌های روحی و انحراف‌های اجتماعی را فراهم می‌سازد (آبانگاه ازگمی، ۱۳۹۸).

نظریه خود تعیین‌کنندگی انگیزه تحصیلی فرض می‌کند که در انسان گرایش ذاتی و درونی برای یادگیری وجود دارد که یا توسط محیط پیرامون تشویق و حمایت شده و یا برعکس بر اثر بی‌توجهی تضعیف می‌شود (کاووسیان و همکاران، ۱۳۸۶). بنابراین این نظریه که توسط دسی و ریان^۶ (۲۰۰۲) تعریف شده است می‌توان سه جهت‌گیری انگیزه را از یکدیگر متمایز کرد. بی‌انگیزگی^۷ (نداشتن انگیزه)، انگیزه درونی^۸ و انگیزه بیرونی^۹ (بیانی، ۱۳۹۶).

انگیزه درونی از احساس شایسته بودن و خودمختار بودن در حین انجام دادن یک فعالیت ناشی می‌شود. انگیزه درونی را می‌توان به سه زیر مؤلفه تقسیم کرد: اول، انگیزه درونی برای دانستن. به معنی انجام عمل به خاطر لذت و خشنودی ناشی از یادگرفتن، کشف و یا فهم چیزهای جدید. دوم، انگیزه درونی برای انجام کار حاکمی از درگیر شدن در یک عمل برای انجام عمل و یا خلق چیزهای جدید، و سوم، انگیزه درونی برای تجربه تحریک که اشتغال به عمل برای لذت حسی، تفریح و تهیج ناشی از درگیر شدن در عمل را شامل می‌شود (صادقی، ۱۳۹۵).

انگیزه بیرونی بدین معناست که فرد فعالیت را به خاطر نفس عمل انجام نمی‌دهد. بلکه آن عمل وسیله‌ای برای رسیدن به هدف‌های دیگر مانند دریافت جایزه و پاداش‌هاست (تقی‌زاده، ۱۳۹۵).

قسمت سوم هم بی‌انگیزگی است. به این معنی که فرد بین رفتار و نتایج ناشی از آن، ارتباطی پیدا نمی‌کند و علت رفتار را نیروهای بیرون از کنترل می‌پندارد (تقی‌زاده، ۱۳۹۵). بی‌انگیزگی حالتی است که در آن فرد

در آموزش و تربیت دانش‌آموزان در صورتی منتج به نتایج مورد انتظار خواهد شد که آنان انگیزه تحصیلی کافی داشته باشند.

پژوهش‌های داخلی و خارجی پرشماری در مورد انگیزه تحصیلی انجام شده است. در شمار زیادی از این تحقیقات، انگیزه تحصیلی به عنوان متغیر مستقل مورد بررسی و ارزیابی واقع شده و تأثیر آن بر دیگر متغیرها همچون پیشرفت تحصیلی تبیین شده است. در مقابل در برخی از بررسی‌ها انگیزه تحصیلی به عنوان متغیر ملاک یا وابسته مورد توجه قرار گرفته و سعی شده است عامل‌های مؤثر بر آن شناسایی شود. نتایج بررسی‌های بحرانی (۱۳۸۴) در مورد عامل‌های همبسته با انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه استان فارس نشان داد دانش‌آموزان دختر از میانگین انگیزه تحصیلی بالاتری نسبت به پسران برخوردار بودند. افزون بر این، در جمعیت مورد بررسی با گذشت زمان و افزایش پایه تحصیلی انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان کاهش یافته است. نتایج تحقیقات بیابانگرد (۱۳۸۴) و محمدیاری (۱۳۸۴) نشان داد که رشته تحصیلی تأثیر معنی‌داری بر انگیزه تحصیلی ندارد. در مقابل یافته‌های تحقیق رضاخانی (۱۳۸۶) حکایت از تأثیر معنی‌دار رشته تحصیلی بر انگیزه تحصیلی افراد مورد بررسی داشت. کاوسیان و همکاران (۱۳۸۶) در پژوهش خود به بررسی و ارزیابی عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر دبیرستان‌های ده استان کشور پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که متغیرهای خودپنداره تحصیلی، نگرش دانش‌آموزان به ادامه تحصیل و پاداش‌های اجتماعی بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های انگیزه تحصیلی افراد مورد بررسی هستند. نتایج تحقیق یوسفی (۱۳۹۱) با عنوان فراتحلیلی بر تعیین عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی و با ترکیب نتایج به‌دست آمده از ۴۶ تحقیق نشان داد که متغیرهای راهبردهای یادگیری، خودکارآمدی، عزت

نفس، خودتنظیمی، پیشرفت تحصیلی، روش‌های تدریس، اضطراب امتحان، و جنسیت به ترتیب بیشترین تأثیر را بر انگیزه تحصیلی داشته‌اند. همچنین، بنابر نتایج این تحقیق رشته‌های تحصیلی اثر معنی‌داری بر انگیزه تحصیلی نداشتند. رشید و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی رابطه بین عامل‌های محیطی با انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان را بررسی و به این نتیجه رسیدند که بین نگرش نسبت به معلم، نگرش نسبت به آموزشگاه و نگرش والدین به ادامه تحصیل با انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی مثبت و معنی‌دار در سطح ۹۹ درصد وجود دارد. یافته‌های پژوهش پورفرج عمران (۱۳۹۲) در زمینه انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران نشان داد که میانگین انگیزه تحصیلی دانشجویان سال اول به طور معناداری بیشتر از دانشجویان سال آخر بود. افزون بر این، میانگین انگیزه تحصیلی دختران به صورت معنی‌داری بالاتر از پسران بود. رستمی و همکاران (۱۳۹۶) طی تحقیقی به بررسی عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان رشته داروسازی دانشگاه علوم پزشکی زنجان پرداختند. نتایج نشان داد که رابطه معنی‌داری بین انگیزه تحصیلی افراد مورد بررسی با وضعیت اقتصادی خانوار، معدل دانشگاه، و عامل‌های شغلی وجود دارد. محمدزاده و جابری (۱۳۹۷) در بررسی خود با عنوان تبیین وضعیت نگرش دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه نسبت به ادامه تحصیل در رشته کشاورزی به این نتیجه رسیدند که در بین دانش‌آموزان دختر یک نگرش به نسبت مثبت به رشته کشاورزی وجود دارد.

علیخانی دادوکلائی و همکاران (۲۰۲۱) در بررسی خود در مورد صلاحیت‌های حرفه‌ای مربیان هنرستان‌های کاردانش کشاورزی بیان داشتند که نبود آموزشگران باتجربه و باصلاحیت از جمله علت‌های نبود انگیزه در دانش‌آموزان به رشته‌های کاردانش کشاورزی است. نتایج تحقیق فوئرتس^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در

گروه دوم، هنرستان‌هایی هستند که برعکس گروه اول، تمام و یا غالب دروس با اتکای به منابع انسانی و امکانات دستگاه ذیربط برگزار می‌شود. این دسته از هنرستان‌ها موسوم به هنرستان وابسته هستند. دسته سوم که به نام هنرستان برون‌سپار شناخته می‌شوند، هنرستان‌هایی هستند که دانش‌آموزان در آن‌ها دروس تخصصی خود را در دستگاه ذیربط و دروس عمومی و پایه را نیز در خود هنرستان می‌گذرانند. با توجه به ظرفیت‌های خوب مراکزهای تحقیقات و آموزش کشاورزی در تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه ماهر، مرکزهای یادشده نقش فعالی در برگزاری دوره‌های دانش‌آموزی کشاورزی داشته و در قالب هنرستان وابسته و برون‌سپار با وزارت آموزش و پرورش همکاری دارند. در سطح استان البرز سه هنرستان کاردانش در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ دارای رشته‌های کشاورزی فعال بودند.

روش‌شناسی

دیدمان (پارادایم) در نظر گرفته شده برای این پژوهش کمی، نوع پژوهش از لحاظ گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق همه‌ی دانش‌آموزان رشته‌های کشاورزی هنرستان‌های کاردانش استان البرز (هنرستان‌های امام سجاد، آیت‌الله طالقانی و تهذیب) در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند (۱۲۷ نفر) که مورد سرشماری قرار گرفتند (جدول ۱). شایان ذکر است که رشته‌های کشاورزی در استان البرز در هنرستان‌های کاردانش فعال هستند. علاوه بر این، به دلیل استقرار غالب افراد گروه تحقیق در استان البرز، این استان به عنوان محل انجام تحقیق در نظر گرفته شد. به منظور گردآوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه استفاده شد که از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول پرسشنامه محقق ساخته بود و از طریق آن ویژگی‌های فردی و شخصی دانش‌آموزان و

مورد رابطه مشارکت، انگیزه تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدرسه لیکاپ^{۱۱} در کشور فیلیپین نشان داد در حالی که انگیزه تحصیلی افراد مورد بررسی پایین است، عملکرد تحصیلی آنان رضایت بخش می‌باشد. افزون بر این، بین سه متغیر مورد بررسی رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

تعداد زیاد تحقیقات انجام شده در قالب پایان‌نامه تحصیلی و یا طرح تحقیقاتی در مورد انگیزه تحصیلی در گروه‌های مختلف دانشجویی و دانش‌آموزی، ضرورت توجه به موضوع فوق را نشان می‌دهد. همچنین، نتایج بررسی انجام شده موید این نکته است که عامل‌های مختلفی با متغیر انگیزه تحصیلی همبسته بوده، بر آن تاثیر می‌گذارند و یا از آن تاثیر می‌پذیرند. با عنایت به اینکه در بررسی‌های گذشته به صورت مشخص به بررسی انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان هنرستان‌های کاردانش کشاورزی پرداخته نشده است، این تحقیق در پی آن است که موضوع انگیزه تحصیلی را در گروه یادشده بررسی و ارزیابی کند و بر این مبنا یافته‌های تحقیق می‌تواند مورد استفاده مجریان و متولیان آموزش متوسطه کشاورزی قرار گیرد.

مطابق با نظام آموزشی فعلی کشور، دانش‌آموزان در پایان دوره اول متوسطه (سال نهم تحصیل) در صورت انتخاب شاخه فنی، حرفه‌ای و کاردانش وارد هنرستان‌های فنی، حرفه‌ای یا کاردانش می‌شوند. در هنرستان‌های مذکور رشته‌های مختلفی حسب عوامل مختلف دایر بوده و دانش‌آموزان در آن رشته‌ها در حال تحصیل هستند. یکی از رشته‌های شناخته شده، کشاورزی است. هنرستان‌های کاردانش را بر اساس میزان همکاری سایر دستگاه‌های دولتی و غیردولتی در اجرای دوره‌های آموزشی می‌توان به سه دسته تقسیم کرد. دسته نخست، هنرستان‌هایی هستند که هیچ گونه وابستگی به سایر دستگاه‌ها نداشته و تمام دروس در خود هنرستان برگزار می‌شود.

۷ دسته متغیرهای نگرش نسبت به مدرسه (۴ گویه)، نگرش نسبت به ادامه تحصیل (۶ گویه)، نگرش نسبت به مربیان هنرستان (۴ گویه)، نگرش خانواده نسبت به ادامه تحصیل (۴ گویه)، نگرش نسبت به دوستان (۳ گویه)، خودپنداره تحصیلی (۳ گویه) و علاقه به رشته تحصیلی (۴ گویه) با مقیاس رتبه‌ای مورد سنجش قرار گرفت. بخش دوم پرسشنامه تحقیق، اختصاص به انگیزه تحصیلی به عنوان متغیر وابسته داشت که برای این منظور از پرسشنامه والرند و بیسونت (۱۹۹۲) با ۲۸ گویه استفاده شد. روایی شکلی بخش اول پرسشنامه بنابر نظر متخصصان ترویج و آموزش کشاورزی و چندی از مدرسان هنرستان‌های کاردانش تایید شد و پایایی آن به روش همسانی درونی (تنای ترتیبی یا آلفای ترتیبی) و برای بخش‌های مختلف مورد تایید قرار گرفت (جدول ۲).

در این تحقیق به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش معادله‌های ساختاری استفاده شد. مدل حداقل مربعات جزئی دارای بخش ساختاری است که منعکس‌کننده ارتباط بین متغیرهای پنهان (مکنون) و یک جزء اندازه‌گیری است. برای آزمون مدل مفهومی پژوهش

می‌توان از PLS که یک فن مدل‌سازی مسیر واریانس محور است، استفاده کرد. این روش و فن (تکنیک) امکان بررسی رابطه متغیرهای پنهان و سنجه‌ها (متغیرهای قابل مشاهده) را به صورت هم‌زمان فراهم می‌سازد. از این روش هنگامی که حجم نمونه کوچک بوده و یا توزیع متغیرها نرمال نباشد استفاده می‌شود (Hult et al., 2013).

در مدل‌های PLS دو مدل آزمون می‌شود. برای بررسی اعتبار مدل تحقیق از معیارهای برازش مدل اندازه‌گیری: شاخص پایایی (آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، ضریب‌های بارهای عاملی) روایی همگرا و روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل، روش فورنل و لارکر^{۱۲}) و از معیارهای برازش مدل ساختاری (اعداد معناداری t، معیار ضریب تبیین یا R² و معیار اندازه تأثیر (f²) و معیار Q² استفاده شد. در این تحقیق انگیزه تحصیلی به عنوان متغیر وابسته و خودپنداره تحصیلی، علاقه به رشته تحصیلی، نگرش خانواده نسبت به تحصیلات، نگرش نسبت به ادامه تحصیل، نگرش نسبت به دوستان، نگرش نسبت به مدرسه و نگرش نسبت به مربیان هنرستان به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شدند.

جدول ۱- توزیع فراوانی محل تحصیل دانش آموزان مورد بررسی

نام هنرستان	جنسیت	فراوانی	درصد	درصد انباشته
تهذیب	دخترانه	۴۵	۳۵/۴	۳۵/۴
امام سجاد	دخترانه	۷۲	۵۶/۷	۹۲/۱
آیت ... طالقانی	پسرانه	۱۰	۷/۹	۱۰۰
جمع	۱۲۷	۱۰۰	-	

جدول ۲- ضریب پایایی بخش‌های مختلف ابزار گردآوری داده‌ها

متغیر	تنای ترتیبی	متغیر	تنای ترتیبی
انگیزه درونی	۰/۷۴	نگرش نسبت به مربیان	۰/۷۹
انگیزه بیرونی	۰/۷۹	نگرش خانواده نسبت به تحصیلات	۰/۸
بی‌انگیزگی	۰/۷۶	نگرش نسبت به ادامه تحصیل	۰/۷۸
خودپنداره تحصیلی	۰/۸۱	نگرش نسبت به دوستان	۰/۷۹
نگرش نسبت به مدرسه	۰/۷۶	علاقه به رشته تحصیلی	۰/۸۱

یافته‌ها

شمار فرزندان خانواده دانش‌آموزان مورد بررسی ۳ نفر به دست آمد. ۱۶/۵ درصد افراد مورد بررسی مردودی در سال‌های تحصیلی پیش را تجربه کرده بودند. میانگین معدل سال تحصیلی پیش دانش‌آموزان ۱۶/۳۳ محاسبه شد. به ترتیب، ۳۴ و کمتر از ۲۵ درصد از پدر و مادر دانش‌آموزان مورد بررسی دارای تحصیلات بیشتر از دیپلم بودند. تنها شغل پدر ۴/۵ درصد از دانش‌آموزان کشاورزی بود (جدول ۳).

بیش از ۶۰ درصد از دانش‌آموزان بررسی شده در رشته کشت و پرورش گیاهان دارویی و کمتر از ۴۰ درصد نیز در رشته پرورش گل و گیاهان زینتی در حال تحصیل بودند. ۵۱ نفر (۴۰ درصد) از افراد مورد بررسی در پایه ده، ۴۳ نفر (۳۴ درصد) در پایه یازده و ۳۳ نفر (۲۶ درصد) در پایه دوازده در حال تحصیل بودند. میانگین

جدول ۳- توزیع فراوانی شغل اصلی پدر دانش‌آموزان مورد بررسی

نوع شغل	فراوانی	درصد معتبر
کارمند	۱۸	۱۶/۵
کارگر	۲۱	۱۹
کشاورز	۵	۴/۵
آزاد	۶۶	۶۰
جمع	۱۱۰	۱۰۰
بدون پاسخ	۱۷	-

به ۱۱ و از ۱۱ به ۱۲ به صورت غیرمعنی‌دار کاهش یافت. نتایج به‌دست آمده از آزمون همبستگی اسپیرمن میان برخی از متغیرهای تحقیق را می‌توان در جدول شماره ۴ مشاهده کرد.

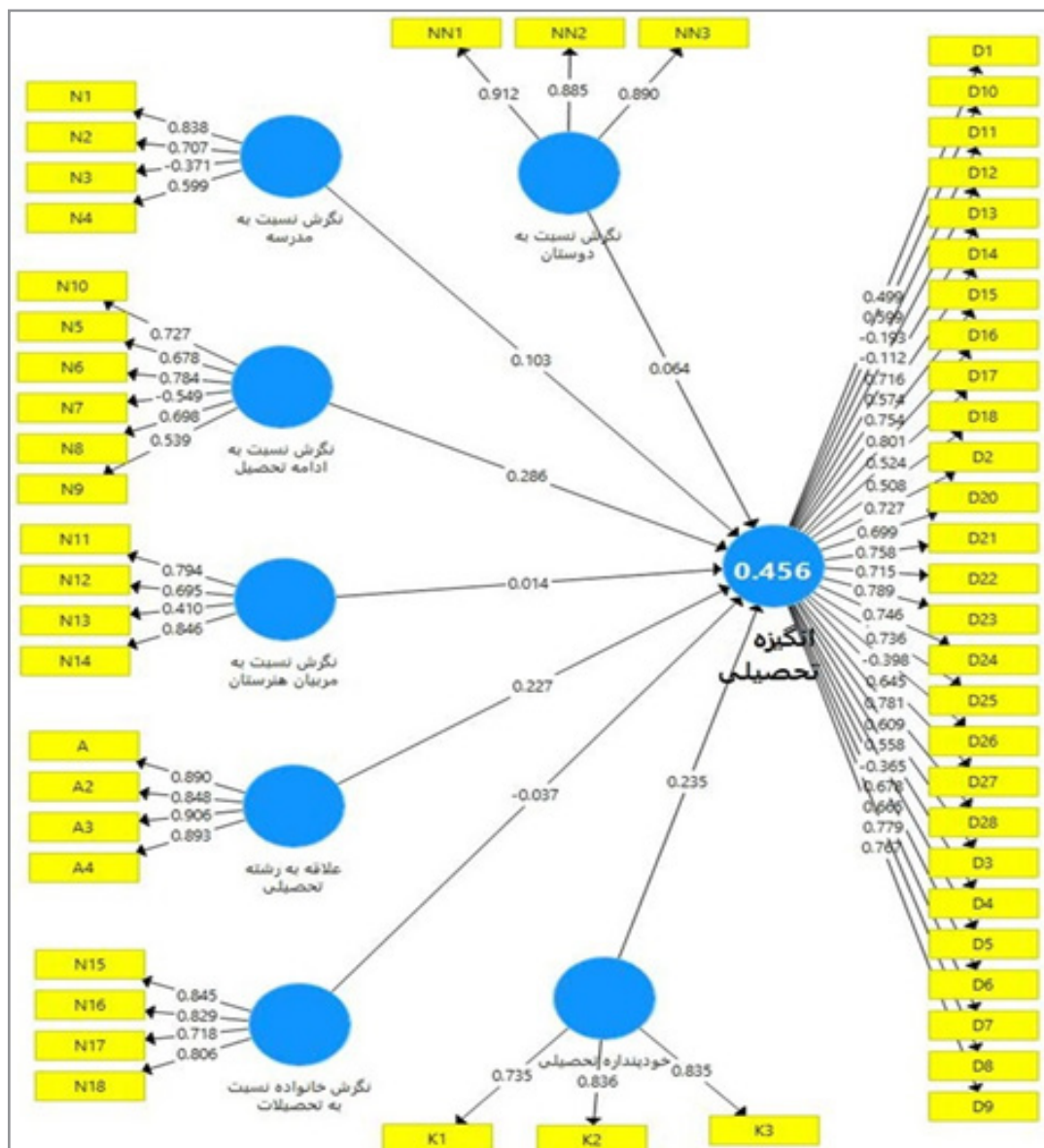
میانگین انگیزه درونی افراد مورد بررسی (۴/۶) بیشتر از انگیزه بیرونی آنان (۴/۴۶) به دست آمد. میانگین انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دختر اگرچه به صورت غیرمعنی‌دار بیشتر از همتایان پسر خود بود. همچنین، میانگین انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان با رشد پایه از ۱۰

جدول ۴- ضریب‌های همبستگی بین ابعاد انگیزه تحصیلی و برخی متغیرهای مورد بررسی

انگیزه متغیر	انگیزه درونی		انگیزه بیرونی		بی‌انگیزی		انگیزه کل	
	p	r	p	r	P	r	p	r
سن	-۰/۰۴۱	-۰/۶۴۵	۰/۷۶۹	۰/۰۲۶	۰/۷۷	-۰/۰۲۶	۰/۸۸۹	۰/۰۱۳
معدل	۰/۲۸۳*	۰/۰۲	۰/۰۳۳	۰/۰۸	۰/۴۳	-۰/۱۰۳	۰/۳۴	۰/۱۲۳
سطح تحصیلی پدر	۰/۰۶۵	۰/۴۷	۰/۰۳۴	۰/۰۷	۰/۲۹	-۰/۰۹۴	۰/۸۵	۰/۰۱۶
سطح تحصیلی مادر	۰/۰۳۵	۰/۰۷	۰/۰۳۳	۰/۰۷۱	۰/۲۹	-۰/۰۹۴	۰/۸۵	۰/۰۱۶
درآمد	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۱۴۸	۰/۱۲	۰/۳۳	۰/۰۹۳	۰/۰۸	۰/۱۶۵
شمار فرزندان خانوار	-۰/۲۴۴***	۰/۰۰۷	-۰/۱۱۴	۰/۲۱۳	۰/۰۷	-۱/۶۱	۰/۲۱۱	-۰/۱۱۴

از تحلیل عاملی تأییدی استفاده می‌شود. در این روش بار عاملی هر نشانگر با سازه خود باید بالاتر از ۰/۵ باشد. با توجه به نتایج مندرج در شکل دو در مؤلفه نگرش نسبت به مدرسه نشانگر N3 و در مؤلفه انگیزه تحصیلی نشانگرهای D5, D11, D12, D19, D26 دارای بار عاملی کمتر از ۰/۵ هستند (نگاره ۱). بنابراین متغیرهای بالا حذف و مدل دوباره برآورد شد (نگاره ۲).

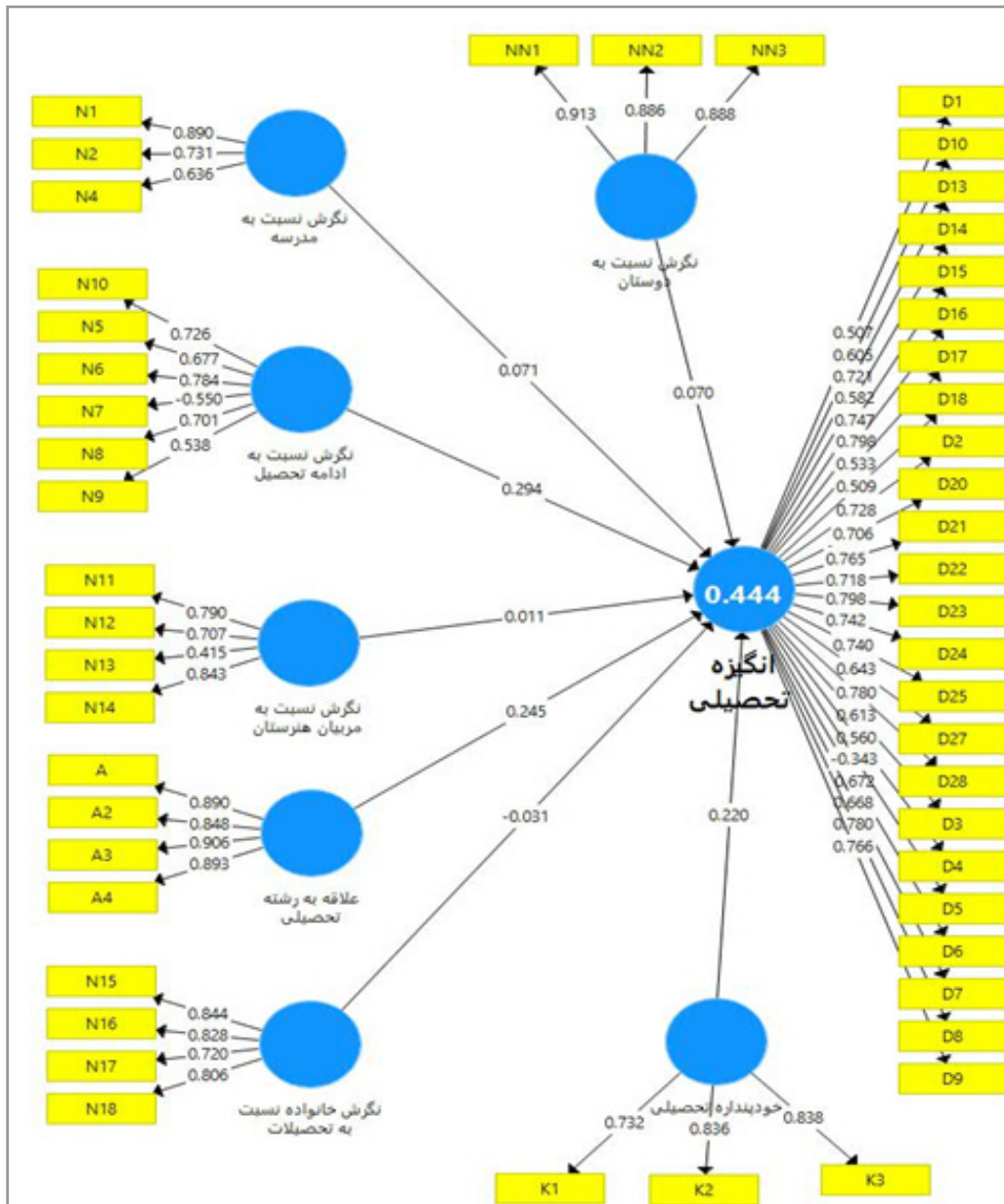
برای بررسی ضریب‌ها و معنی‌داری تأثیر عامل‌های مختلف بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان از نرم افزار اسمارت پی.ال.اس^{۱۳} استفاده شد. در روش‌شناسی مدل معادله‌های ساختاری، در آغاز لازم است تا روایی سازه مورد آزمون قرار گرفته تا مشخص شود نشانگرهای انتخاب شده برای اندازه‌گیری سازه‌های مورد نظر دارای دقت لازم هستند. یعنی آیا پرسش‌ها برای اندازه‌گیری متغیرها درست انتخاب شده‌اند یا خیر؟ برای این منظور

نگاره ۱- مدل برآورد شده با بارهای عاملی

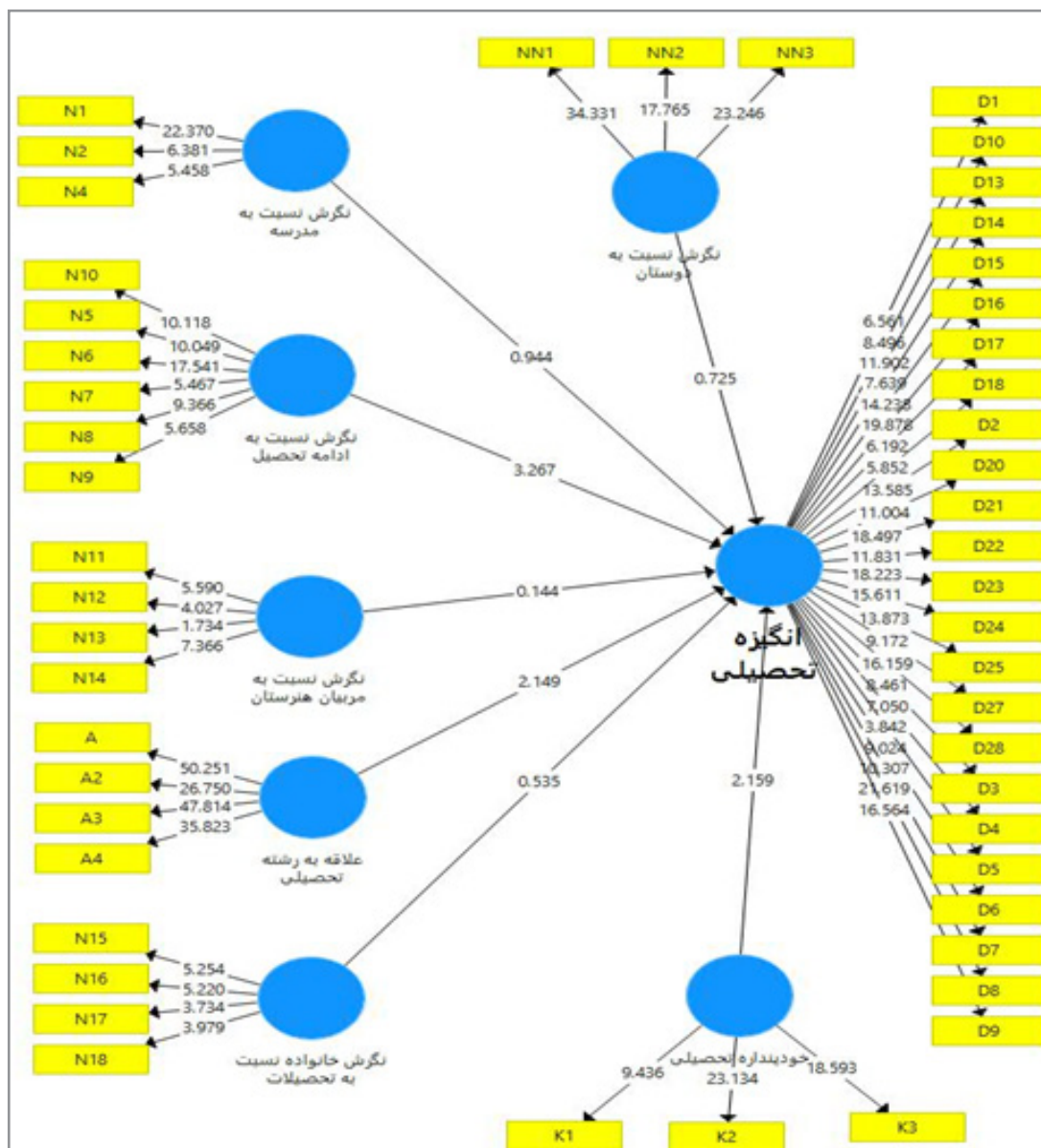
نگاره ۲ نتایج برآورد نشانگرها پس از حذف بارهای عاملی ضعیف را نشان می‌دهد و بیانگر این نکته است که بارهای عاملی همگی بالای ۰/۵ هستند. بنابراین، درستی

انتخاب پرسش‌ها (نشانگرها) و دقت آن‌ها مشخص می‌شود.

نگاره ۲- مدل نهایی برآورد شده عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان با بارهای عاملی

برای معنی‌دار بودن هر نشانگر بار عاملی آن نشانگر با سازه خود باید دارای مقدار t معنی‌دار در سطح خطای ۰/۰۵ باشد. یعنی مقدار آن خارج از بازه (۱/۹۶ و -۱/۹۶) باشد، آن‌گاه این نشانگر به درستی مؤلفه مورد نظر را اندازه‌گیری می‌کند (نانالی و برنستین^{۱۴}، ۱۹۹۴). نتایج مندرج در شکل ۳ نشان می‌دهد همه‌ی نشانگرها و عامل‌ها معنی‌دار هستند. بر این مبنا نشانگرها به درستی انتخاب شده و دارای دقت کافی هستند.

نگاره ۳- مدل عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان در حالت معنی‌داری

برابر جدول ۵ واریانس استخراج شده همگی سازه‌ها بیش از ۰/۵ است. همگی مقدارهای شاخص‌های پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ بزرگ‌تر از ۰/۷ است و می‌توان عنوان نمود که یکی از شروط برقراری پایایی تأیید می‌شود.

معیار AVE نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. به بیان ساده‌تر AVE میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد که هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است. فورنل و لارکر معتقدند روایی همگرا زمانی وجود دارد که AVE از ۰/۵ بزرگ‌تر باشد.

جدول ۵- ضریب‌های آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده

متغیر	α	CR	(AVE)
انگیزه تحصیلی	۰/۹۳۹	۰/۹۴۸	۰/۵۵۸
خودپنداره تحصیلی	۰/۷۲۴	۰/۸۴۵	۰/۶۴۶
علاقه به رشته تحصیلی	۰/۹۰۷	۰/۹۳۵	۰/۷۸۲
نگرش خانواده نسبت به تحصیلات	۰/۸۱۵	۰/۸۷۷	۰/۶۴۲
نگرش نسبت به ادامه تحصیل	۰/۷۳۷	۰/۷۱۴	۰/۵۴۷
نگرش نسبت به دوستان	۰/۸۷۷	۰/۹۲۴	۰/۸۰۲
نگرش نسبت به مدرسه	۰/۷۵۹	۰/۸۰۱	۰/۵۷۷
نگرش نسبت به مربیان هنرستان	۰/۷۰۳	۰/۷۹۲	۰/۵۰۲

فورنل و لارکر نیز اطلاق می‌شود و میزان همبستگی بین پرسش‌های یک متغیر با آن متغیر باید بیش از میزان همبستگی بین پرسش‌های آن متغیر با متغیرهای دیگر باشد (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱). با توجه به نتایج مندرج در جدول ۶ روایی و اگرآ نیز مورد تایید قرار می‌گیرد.

برای نشان دادن روایی و اگرآ، همبستگی بین همه‌ی سازه‌ها باید کمتر از مقدار مجذور میانگین واریانس استخراج شده هر یک از سازه‌ها باشد که نشان می‌دهد هیچ دو متغیری با یکدیگر همبستگی کامل نداشته و ترکیب گویه‌ها به گونه‌ای است که همه‌ی سازه‌ها به خوبی از یکدیگر جداسازی شده‌اند. به این معیار اصطلاح

جدول ۶- همبستگی بین عامل‌ها و میانگین واریانس استخراج شده هر عامل

متغیر	انگیزه تحصیلی	خودپنداره تحصیلی	علاقه به رشته تحصیلی	نگرش خانواده نسبت به تحصیلات	نگرش نسبت به ادامه تحصیل	نگرش نسبت به دوستان	نگرش نسبت به مدرسه	نگرش نسبت به مربیان هنرستان
انگیزه تحصیلی	۰,۶۷۷							
خودپنداره تحصیلی	۰,۵۲۶	۰,۸۰۴						
علاقه به رشته تحصیلی	۰,۵۳۶	۰,۵۴۱	۰,۸۸۴					
نگرش خانواده نسبت به تحصیلات	۰,۱۹۲	۰,۲۰۰	۰,۲۳۴	۰,۸۰۱				
نگرش نسبت به ادامه تحصیل	۰,۵۱۹	۰,۴۲۸	۰,۴۲۸	۰,۳۱۲	۰,۶۶۹			
نگرش نسبت به دوستان	۰,۳۰۴	۰,۳۲۴	۰,۳۲۴	۰,۱۸۸	۰,۱۷۲	۰,۸۹۶		
نگرش نسبت به مدرسه	۰,۳۶۴	۰,۳۷۷	۰,۳۷۶	۰,۲۰۰	۰,۲۸۸	۰,۴۸۶	۰,۷۶۰	
نگرش نسبت به مربیان هنرستان	۰,۲۷۴	۰,۳۲۲	۰,۲۸۹	۰,۲۴۳	۰,۲۶۴	۰,۳۰۹	۰,۴۰۶	۰,۷۰۸

مدل ساختاری عامل‌های مؤثر بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان. برای بررسی تأثیر عامل‌های مختلف بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان از مدل‌سازی معادله‌های ساختاری استفاده شد (شکل ۲). بنابر نتایج به‌دست آمده خودپنداره تحصیلی با ضریب ۰/۲۲۱ و علاقه به رشته تحصیلی با ضریب ۰/۲۴۵، نگرش نسبت به ادامه تحصیل با ضریب ۰/۲۹۵ تأثیر مثبت و معنی‌دار بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان داشتند. شایان یادآوری است متغیرهای نگرش خانواده نسبت به تحصیلات، نگرش نسبت به دوستان، نگرش نسبت به مدرسه و نگرش نسبت به مربیان هنرستان تأثیر معنی‌داری بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان نداشتند.

جدول ۷- ضریب‌های مسیر و سطح معنی‌داری متغیرهای تحقیق

مسیر	ضریب مسیر	p-value	T-VALUE	نتایج فرض
خودپنداره تحصیلی ← انگیزه تحصیلی	۰/۲۲۰	۰/۰۲	۲/۲۷	تأیید فرضیه
علاقه به رشته تحصیلی ← انگیزه تحصیلی	۰/۲۴۵	۰/۰۳	۲/۲	تأیید فرضیه
نگرش نسبت به ادامه تحصیل ← انگیزه تحصیلی	۰/۲۹۴	۰/۰۰۰	۳/۵۵	تأیید فرضیه
نگرش خانواده نسبت به تحصیلات ← انگیزه تحصیلی	-۰/۰۳۱	۰/۷	۰/۵۱	رد فرضیه
نگرش نسبت به دوستان ← انگیزه تحصیلی	۰/۰۷	۰/۵	۰/۷۴	رد فرضیه
نگرش نسبت به مدرسه ← انگیزه تحصیلی	۰/۰۷۱	۰/۴	۰/۸۸۶	رد فرضیه
نگرش نسبت به مربیان هنرستان ← انگیزه تحصیلی	۰/۰۱۱	۰/۷	۰/۱۵۲	رد فرضیه

شاخص‌های برازش مدل. بنابر نتایج مندرج در جدول ۸ شاخص‌های برازش مدل در حالت مطلوب قرار دارند.

جدول ۸- شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازش	مدل استاندارد	مدل برآورده شده
SRMR	۱۰۷/۰	۲۱۱/۰
d_ ULS	۸۱/۲۲	۶/۸۶
d_ G	۸۰۲/۲۷	۸۰۲/۲۷
X2	۱۰۲/۱,۱۲۸	۱۰۲/۱,۶۲۸
NFI	۲۹۲/۰	۵۹۲/۰
GOF	-	۰/۴۸
Q2	-	۰/۳۶

برابر نتایج حاصله متغیرهای مستقل تحقیق ۴۱/۲ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین کرده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

کمتر از ۵ درصد از دانش‌آموزان مورد بررسی دارای پیشینه خانوادگی کشاورزی بوده و شغل پدر خود را کشاورزی عنوان کردند. این نتیجه حکایت از آن دارد که درصد بسیار اندکی از آنان دارای زمینه و پیشینه کشاورزی بوده و به احتمال از روی ناچاری تحصیل در رشته کشاورزی را برگزیده‌اند. هم‌چنان‌که اظهار نظر برخی مدیران هنرستان‌های مورد بررسی نیز مؤید این موضوع است.

میانگین انگیزه بیرونی دانش‌آموزان مورد بررسی (۴/۴۶) کمتر از انگیزه درونی آنان (۴/۶) به‌دست آمد. این تفاوت اگرچه معنی‌دار نبود، اما، حکایت از آن دارد که عامل‌های بیرونی بر کاهش انگیزه بیرونی آنان تأثیرگذار بوده است. از جمله این عامل‌ها می‌تواند نگاه جامعه به تحصیل در هنرستان‌های کاردانش و در میان رشته‌های هنرستان‌های یادشده، تحصیل در رشته‌های کشاورزی باشد. در مقابل میانگین بی‌انگیزگی آنان (۲/۴۶) و مقایسه آن با میانگین انگیزه درونی و بیرونی حکایت از آن دارد که دانش‌آموزان مورد بررسی تمایل به فراگیری دانش داشته‌اند.

اگرچه میانگین انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و انگیزه تحصیلی کل دانش‌آموزان دختر بیشتر از دانش‌آموزان پسر به‌دست آمد، اما، این تفاوت معنی‌دار نبود. به عبارت دیگر، بین دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. این نتیجه همسو با نتایج تحقیقات بیابانگرد (۱۳۸۹) و غیرهمسو با یافته‌های پژوهش پوردرویش (۱۳۷۷)، شکرشکن (۱۳۸۱)، حافظی (۱۳۸۱)، بحرانی (۱۳۸۴)، کاوسیان و همکاران (۱۳۸۶) و والزند و بیسونت^{۱۵} (۱۹۹۲) است.

میانگین انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و انگیزه تحصیلی کل دانش‌آموزان مورد بررسی از پایه ۱۰ به ۱۱

و از پایه ۱۱ به ۱۲ اگرچه به صورت غیرمعنی‌دار روند کاهشی داشت. این نتیجه نشان می‌دهد که با گذشت زمان و رشد پایه تحصیلی دانش‌آموزان از میزان انگیزه آنان کاسته شده و میل و رغبت آنان به تحصیل در رشته تحصیلی‌شان کاهش می‌یابد. برابر با نتایج تحقیق بحرانی (۱۳۸۴) به صورت معنی‌داری انگیزه درونی و انگیزه بیرونی دانش‌آموزان پایه سوم کمتر از دانش‌آموزان پایه دوم است. از سوی دیگر، میانگین بی‌انگیزگی دانش‌آموزان پایه‌های مختلف (۱۰، ۱۱ و ۱۲) بدون تفاوت معنی‌دار با یکدیگر بود. نتایج تحقیق بحرانی (۱۳۸۴) نیز موید همین نتیجه است. در زمینه کاهش انگیزه تحصیلی با رشد پایه تحصیلی دانش‌آموزان لومسدن^{۱۶} (۱۹۹۴) می‌گوید: "به تدریج که کودکان رشد می‌کنند شور و شغف یادگیری در آنان رو به نقصان می‌گذارد. یادگیری اغلب نوعی اجبار و جان‌کندن است تا شادمانی. بیش از یک چهارم دانش‌آموزان پیش از دانش‌آموختگی مدرسه را ترک می‌کنند. عده زیادی نیز تنها حضور فیزیکی در کلاس دارند، در حالی که فکرشان جای دیگر است. آنان نمی‌توانند خود را به طور کامل در تجربه یادگیری بیابند!"

نتایج تحلیل مسیر نشان داد که متغیرهای خودپنداره تحصیلی، علاقه به رشته تحصیلی و نگرش نسبت به ادامه تحصیل به ترتیب با ضریب‌های ۰/۲۲، ۰/۲۴۵ و ۰/۲۹۴ دارای اثر مثبت و معنی‌دار بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان بودند و فرضیه‌های تحقیق در مورد این سه متغیر تایید شد. یافته‌های تحقیق کاوسیان و همکاران (۱۳۸۶) نیز نشان داد که خودپنداره تحصیلی و نگرش نسبت به ادامه تحصیل بر انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی اثر مثبت و معنی‌دار دارد. یافته‌های تحقیق صوفی و گنجی (۱۳۹۲) نیز نشان داد که بین متغیرهای خودپنداره تحصیلی و انگیزه تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌دار در جامعه مورد بررسی وجود دارد.

بررسی مشاهده شد، پیشنهاد و تاکید می‌شود در انتخاب مناسب‌ترین و شایسته‌ترین دانش‌آموزان برای ورود به هنرستان‌های کشاورزی از معیارهای بالا استفاده شود. - با توجه به پایین بودن میانگین انگیزه بیرونی دانش‌آموزان مورد بررسی ۴/۴۶ و بین بی‌نظر و تاحدی موافق تلاش در جهت افزایش انگیزه بیرونی دانش‌آموزان رشته‌های کشاورزی باید مورد توجه قرار گیرد. از جمله مهم‌ترین عامل‌هایی که می‌تواند در این زمینه مورد توجه واقع شود، تبیین اهمیت قداست شغل کشاورزی و نیز ظرفیت‌های گسترده اشتغال در بخش کشاورزی (تنوع فعالیت‌ها) توسط مربیان رشته‌های کشاورزی برای دانش‌آموزان هنرستانی و انجام بازدیدهای میدانی بیشتر و معرفی کارآفرینان حوزه کشاورزی به آنان است.

سپاسگذاری؛

از کمیته اقتصادی-اجتماعی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی به دلیل تصویب این پروژه تحقیقاتی قدردانی می‌شود.

پانوشتها

- 1- Academic motivation
- 2- Rush
- 3- Ruff and Boes
- 4- Maurer
- 5- Bander
- 6- Deci and Ryan
- 7- Amotivation
- 8- Intrinsic motivation
- 9- Extrinsic motivation
- 10- Fuertes
- 11- Licup
- 12- Fornell, C. and Larcker
- 13- Partial Least Squares
- 14- Nunnally and Bernstein
- 15- Vallerand and Bissonnette

بنابر یافته‌ها و نتایج تحقیق پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود.

- مرکزهای مجری دوره‌های آموزش متوسطه کشاورزی در سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی که طرف قرارداد با اداره‌های کل آموزش و پرورش استان‌ها در قالب قرارداد برون‌سپاری و وابسته می‌باشند، می‌بایستی نقش فعالانه‌ای در گزینش دانش‌آموزان داوطلب ورود به رشته‌های کشاورزی از طریق مصاحبه با آنان ایفا کنند. در زمینه مهم‌ترین محورهای این مصاحبه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- با توجه به اینکه شغل کمتر از ۵ درصد از پدران دانش‌آموزان مورد بررسی کشاورزی بوده است ضرورت دارد امتیاز لازم برای پیشینه روستایی و کشاورزی خانواده دانش‌آموزان به منظور اشتغال آینده‌شان در بخش کشاورزی و بهره‌گیری از دانش و مهارت آموخته شده در کشتزار خانوادگی لحاظ شود. در این صورت، پیشینه کشاورزی و روستایی خانواده دانش‌آموزان به عنوان یکی از معیارهای مهم و مورد تأکید برای ورود آنان به هنرستان‌های کشاورزی خواهد بود.

۲- اگرچه میانگین رتبه‌های علاقه دانش‌آموزان به تحصیل در رشته کشاورزی بین "بی‌نظر" و "موافق" به دست آمد، اما، همچنان درصد پاسخ‌های مخالف و کاملاً مخالف قابل توجه بود. بر این مبنا، یکی دیگر از معیارهای مورد توجه در مصاحبه با دانش‌آموزان داوطلب ورود به رشته‌های کشاورزی، آگاهی از میزان علاقه‌مندی آنان به تحصیل در رشته کشاورزی است، به طوری که دانش‌آموزان علاقه‌مندتر بتوانند وارد دوره‌های یادشده شوند.

- با توجه به اینکه تاثیر مثبت و معنی‌دار متغیرهای نگرش نسبت ادامه تحصیل، خودپنداره تحصیلی، و علاقه به رشته تحصیلی بر انگیزه تحصیلی افراد مورد

منبع‌ها

- آبانگاه ازگمی، م. (۱۳۹۸). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر پایه سبک‌های یادگیری و انگیزش تحصیلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه الزهرا.
- اصغری، م. و هاشمی، ت. (۱۳۹۹). آسیب‌شناسی گسترش شاخه‌های فنی حرفه‌ای و کاردانش در شهرستان تبریز. فناوری آموزش، ۱۵ (۱): ۱۸۰-۱۶۵.
- افشارزاده، ن.، نادری، ن.، بابایی، م. ح.، خداوردیان، م. ر. و مرادی، ف. (۱۴۰۲). رابطه بین سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده با گرایش نداشتن دانش‌آموزان کرمانشاه به تحصیل در شاخه کاردانش کشاورزی. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی. شماره ۶۵: ۱۴۷-۱۳۳.
- بحرانی، م. (۱۳۸۴). مطالعه انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه استان فارس و عوامل همبسته با آن. علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۲۲ (۴): ۱۱۵-۱۰۴.
- بیابانگرد، ا. (۱۳۸۴). رابطه میان عزت نفس، انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان‌های تهران. مطالعات روان‌شناختی، ۱ (۴ و ۵): ۱۸-۵.
- بیانی، ع. ا. (۱۳۹۶). امید کار، انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی: واریانس یک مدل علی در دانشجویان غیر شاغل. پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۴ (۴): ۷۰-۶۱.
- پوردرویش، ا. (۱۳۷۷). بررسی تأثیر شیوه‌های فرزندپروری بر انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان پایه سوم راهنمایی شهرستان شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- پورفرج عمران، م. (۱۳۹۲). رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی، عوامل دانشگاهی و انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران. پژوهش‌نامه تربیتی. شماره ۳۶: ۱۲۰-۱۰۱.
- تقی‌زاده، ل. (۱۳۹۵). پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی بر مبنای سبک‌های والدگری، انگیزش تحصیلی و کمال‌گرایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- حافظی، ع. (۱۳۸۱). بررسی رابطه بین انگیزش تحصیلی و شیوه‌های رویارویی با تنیدگی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان مراکز وابسته به سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان شهرستان تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم.
- خانی‌چلکاسری، ف.، احمدی، ش.، و صالحی، س. (۱۴۰۱). نقش معلم در انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان و راهبردهای افزایش آن. پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، ۴ (۳۵): ۹۳-۷۶.
- رستمی، ب.، معین، ز.، امینی، ک.، فکور، ا.، و رستمی، ح. (۱۳۹۶). انگیزش تحصیلی و برخی عوامل پیش‌بینی‌کننده آن در دانشجویان داروسازی دانشگاه علوم پزشکی زنجان- سال ۱۳۹۵. توسعه آموزش در علوم پزشکی. ۱۰ (۲۸): ۳۸-۲۷.
- رشید، خ.، ذاکری، ع. ر.، سلحشوری، ا. و کرد نوقابی، ر. (۱۳۹۱). انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه در رابطه با عوامل محیطی. فناوری آموزش. ۷ (۲): ۱۰۸-۹۹.
- رضاخانی، س. (۱۳۸۶). بررسی انگیزه درونی و بیرونی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه

آزاد اسلامی واحد رودهن. اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، ۲(۲): ۱۰۶-۸۶.

سیف، ع. ا. (۱۳۹۶). روان‌شناسی پرورشی نوین: روان‌شناسی یادگیری و آموزش. تهران: نشر دوران.

شکرشکن، ح. برومند نسب، م.، نجاریان، ب. و شهینی ییلاق، م. (۱۳۸۱). بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۳(۹): ۲۴-۱.

صادقی، م. (۱۳۹۵). مقایسه انگیزش تحصیلی، انگیزش پیشرفت و خودناتوان سازی تحصیلی دختران عادی و بی‌سرپرست مقطع دبیرستان شهر مشهد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد. صوفی، ص. و گنجی، ح. (۱۳۹۲). تدوین مدل ساختاری برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی از طریق عزت نفس کلی، خودپنداره تحصیلی، راهبردهای یادگیری خودتنظیم و انگیزش تحصیلی خود مختار. مطالعات روان‌شناسی تربیتی، ۱۰(۱۸): ۱۶۶-۱۴۳.

کاوسیانی، ج.، فراهانی، م. ن.، کدیور، پ.، هومن، ع.، شهرآرای، م.، و فرزاد، و. (۱۳۸۶). مطالعه عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر دبیرستان‌های سراسر کشور در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳. روان‌شناسی دانشگاه تبریز، ۲(۸): ۱۰۸-۸۵.

محمدزاده، س. و جابری، س. (۱۳۹۷). تبیین وضعیت نگرش دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه نسبت به ادامه تحصیل در رشته‌های کشاورزی. رویکردهای پژوهشی کارآفرینانه در کشاورزی، ۱(۳): ۵۱-۴۱.

محمدی، ع.، قدم‌پور، ع.، میردریکوند، ف.، و سپهوندی، م. ع. (۱۴۰۰). رابطه بین عاطفه آموزشی و انگیزش تحصیلی حالتی با هدایت مسیر شغلی: نقش واسطه‌ای خودپنداره تحصیلی. رویش روان‌شناسی، ۱۰(۲): ۱۰۱-۹۱. محمدیاری، ق. (۱۳۸۴). بررسی رابطه انگیزش پیشرفت تحصیلی و راهبردهای یادگیری خودنظم بخش با کارآمدی شخصیت صوری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر سال سوم دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۸۱-۸۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.

مولوی، پ.، رستمی، خ.، فدائی‌نائینی، ع. ر.، محمدنیا، ح.، و رسول‌زاده، ب. (۱۳۸۶). بررسی عوامل مؤثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران. ۲۵(۱): ۵۸-۵۳. یوسفی، ی. (۱۳۹۱). فراتحلیلی بر تعیین عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته سنجش و اندازه‌گیری، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی.

Alikhani Dadoukolaei, M., Chizari, M., Bijani, M. & E. Abbasi (2021). Agricultural Teachers' Professional Competency for Working with Students with Special Needs in Iran. J. Agr. Sci. Tech. 23 (1): 1-15

Bander, R. (2017). Study of most important predictive variables of career guidance. Journal of Academic Studies. 78(13), 185-198. Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2002). Overview of self-determination theory: an organismic dialectical perspective. In E. L. Deci., & R. M. Ryan (Eds.), Handbook of self determination research (pp. 3-33). Rochester, NY: University of Rochester Press. Fornell, C. and Larcker, D.F., 1981. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. Journal of Marketing Research, 18(1), 39-50.

Fuertes, H. G., Evangelista, Jr. I. A., Marcellones, I. J. Y., and Bacatan, J. R. (2023). Student engagement, academic motivation and academic performance of intermediate level students. International Journal of Novel

Research in Education and Learning. 10 (3), 133-149.

Hult, G. T. M., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2013). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM). Sage Publications.

Lumsden, L.S. (1994). Student Motivation to Learn. An Eric Full -Text. Eric- No: Ed 370200.

Maurer, W.T.; Allen, D.; Bell Gatch, D.; Shankar, P. & Sturges, D. (2013). A comparison of student academic motivations across three course disciplines. Journal of the Scholarship of Teaching and Learning, 77-89.

Nunnally J, Bernstein I 1994 Psychometric theory. McGraw Hill, New York.

Ruff, S. E., & Boes, S. R. (2014). The Sum of All Fears: The Effects of Math Anxiety on Math Achievement in Fifth Grade Students and the Implications for School Counselors. Georgia School Counselors Association Journal, 21(1), 1-10

Vallerand, R.J., & Bissonnette, R. (1992). Intrinsic, Extrinsic, and Amotivational Styles as Predictors of Behavior: A Prospective Study. Journal of Personality, 60, 599-620.

Factors affecting academic motivation of students in agricultural high school in Alborz province

Abbas Norozi¹, Seyed Davood Hajimirrahimi², Hasan Sabzehali Touranposhti³

1,2-Associate Professor, Imam Khomeini higher education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization, Karaj, Iran

3- Member of Imam Khomeini higher education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization, Karaj, Iran

Abstract

The high school student community should be considered as the biggest national capital of a country. Of the most important choices of students at the end of the first period of high school is choosing the field of study to continue studying at the second period of high school. This study was conducted with the aim of studying the academic motivation of agricultural high school students in Alborz province in the academic year of 2023-2024. The statistical population of the research was all the high school students of the mentioned fields in Alborz province (127 persons) who were selected by census. In this research, academic motivation was measured based on autonomy theory. The research method was casual- correlational. The tool for data collection was a questionnaire. Vallerand Bissonnette's 28-item scale was used to measure the dependent variable of the research (academic motivation). The collected data were analyzed using structural equation modeling. The results showed that academic self-concept with a coefficient of 0.22, interest in the field of study with a coefficient of 0.245, and attitude towards continuing education with a coefficient of 0.294 had a positive and significant effect on students' academic motivation. In total, these three variables predicted 41.2 percent of the variance of the dependent variable. Applying interviews on behalf of agricultural training centers in order to select the most motivated students to continue studying in agricultural fields is one of the suggestions of this research.

Index Terms: Academic motivation, Agricultural high school, students.

Corresponding Author: Abbas Norozi

Email: anorozi66@yahoo.com

Received: 2024/03/10

Accepted: 2024/03/19